

Številka: 092-4/2025-35

Datum: 22. 10. 2025

Državni zbor RS
Šubičeva ulica 4
1102 Ljubljana

Zadeva: Komentar k predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o ohranjanju narave

Spoštovani!

Na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije (KGZS) smo pregledali osnutek Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o ohranjanju narave (EVA 2024-2560-0003, v nadaljevanju: ZON), ki ga je 4. 9. 2025 sprejela Vlada RS in je v sedaj v zakonodajnem postopku v Državnem zboru RS.

V času javne razprave smo opozarjali na več določb predloga zakona. Nekaterim našim pripombam je Ministrstvo za naravne vire in prostor kot pripravljavec predloga zakona prisluhnil, nekatera opozorila ostajajo prezrta. V nadaljevanju predstavljamo ključne poudarke in predlagamo za slovensko kmetijstvo pomembne spremembe.

1. Interventno ukrepanje zaradi zveri

Predlog ZON v novem 136.a členu določa interventno ukrepanje v primeru neposrednega ogrožanja, ki ga povzročajo velike zveri:

- interventno ukrepanje predvideva kot prvi korak klic na številko 112 – ta sporoča naprej odgovornim osebam,
- ukrepa odgovorna oseba upravljalca lovišča za interventno ukrepanje, vsak na svojem območju, če sam ne zmore, ukrepa upravljalec lovišča s posebnim namenom,
- Ministrstvo za naravne vire in prostor odloči o odstrelu, če je ta potreben,

- v primeru ukrepa v naselju se dogodek sporoči policiji, ti varujejo lovce in prebivalce, delujejo usklajeno z vodjo odstrela,
- zaključek interventnega ukrepanja razglasi odgovoren nosilec intervencije, seznanjeni nadrejene, ministrstvo in Zavod za gozdove Slovenije.

S predlogom interventnega ukrepanja v primeru pojavljanja zveri se na KGZS strinjamo.

2. Prireditve naravnemu okolju

KGZS je predlagala, da se po zaključeni prireditvi vožnje v naravi vzpostavi v celoti stanje, kakršno je bilo pred prireditvijo, ne samo v največji meri, kot je bilo predlagano v času javne razprave. Predlog novele ZON pobudo KGZS upošteva v 8. členu (28.c člen), predvidene so tudi globe za organizatorja dogodka, če prostora ne vzpostavi v prejšnje stanje.

3. Predkupna pravica države

KGZS je nasprotovala predkupni pravici države na območjih Natura 2000 oziroma predkupni pravici na 37 % površine RS: Haloze, Pohorje, Kras, porečje reke Drave, Goričko in druge lokacije. Lastniki nepremičnin, ki bi v območju Nature 2000 želeli kupiti kmetijsko ali gozdno zemljišče za opravljanje svoje kmetijske ali gozdarske dejavnosti, so s predlagano absolutno predkupno pravico države ali občine v bistveno slabšem položaju v primerjavi z ostalimi lastniki nepremičnin, pri čemer ne obstaja razumen razlog za razlikovanje.

Pripravljavec novele ZON pojasnjuje, da se pripomba zbornice v 16 členu (84.a člen) deloma upošteva tako, da se predkupna pravica zoži na gozdna in kmetijska zemljišča v območjih Nature 2000, na katerih je potrebno izvajanje aktivnih ukrepov obnove ali ki predstavljajo dele Nature 2000 z največjimi omejitvami rabe in ki jih bo določila vlada z odlokom.

Ponovno opozarjamo, da je predlagana absolutna predkupna pravica države nerazumna z vidika sorazmernosti ukrepa: država naj izvede alternativne, do lastnikov manj agresivne ukrepe varovanja habitatov in populacij ogroženih vrst, npr. stimulativnimi ukrepi kmetijske politike, ne pa z izvajanjem absolutne predkupne pravice.

Nadalje je absolutna predkupna pravica države nesprejemljiva še zlasti v primerih solastnine oziroma pri notranjem odkupu solastniškega deleža. Solastniške deleže je v zasledovanju manj sporov med solastniki smiselno manjšati, čemur ideja predkupne pravice države ali občine ne sledi. V solastninski skupnosti, ki so posledica npr. dedovanja ali dejstvo agrarnih skupnosti, želi vstopiti država.

Opozarjamo, da se s predlagano absolutno predkupno pravico države ruši trg kmetijskih in gozdnih zemljišč v Sloveniji in vzpostavlja instrument za špekulacije pri prometu z zemljišči: pričakujemo lahko, da se bodo cene kmetijskih in gozdnih zemljišč še dvignile. Takšna situacija se je že zgodila: na določenih delih RS je že prišlo do anomalij na trgu z gozdnimi zemljišči zaradi agresivne politike SiDG pri nakupih solastniških deležev na nepremičninah, ki so del agrarnih skupnosti.

4. Zavarovana območja

4.1. Ohranitev izdaje ugotovitvene odločbe zavarovanega območja

V času javne razprave smo zahtevali ohranitev izdaje ugotovitvene odločbe za zavarovana območja, s katero se lastnika nepremičnine obvesti o dejstvu zavarovanega območja na njegovi lastnini.

Pripravlavec novele ZON pojasnjuje, da se ugotovitvene odločbe o obstoju zavarovanih območij ukinjajo. Zahtevo zbornice po ohranitvi izdaje ugotovitvenih odločb je pripravljavec upošteval tako, da se bo o postopku sprejemanja akta o zavarovanju še bolj aktivno obveščalo lastnike. Ohranja se vpis zavarovanega območja v zemljiško knjigo (14. člen novele ZON).

Lastnik nepremičnine mora biti o zavarovanju, o spremembi režima upravljanja in gospodarjenja s premoženjem ter o vplivu na njegova lastninska upravičenja na nepremičnini nedvoumno in jasno obveščen. Črtanje obveznosti izdaje ugotovitvene odločbe za državo predstavlja odpravo birokratskega dela in prihranek, za lastnika nepremičnine pa ravno nasprotno. Vzpostavitev zavarovanega območja na nepremičnini predstavlja spremembo pomembna dejstev za lastnika nepremičnine, npr. obveznosti izvajanja režima in sankcije, potrebna soglasja ipd. Informiranost lastnika o vzpostavitvi zavarovanega območja lahko dosežemo le s pisnim obvestilom (ker gre za poseg v lastninsko pravico mora biti to pravni akt) o vzpostavitvi zavarovanega območja ali spremembi režima na zavarovanem območju. Zaradi pravne varnosti in možnosti dejansko učinkovitega varovanja interesov lastnikov nepremičnin (možnost pravočasne podaje odškodninskega zahtevka) zahtevamo, da ostane 63. člen ZON nespremenjen, kar pomeni ugotovitvene odločbe upravne enote o vzpostavitvi zavarovanega območja in vpis bremena zavarovanega območja v zemljiško knjigo.

4.2. Rok za podajo odškodninskega zahtevka zaradi zavarovanja območja

Nasprotovali smo krajšanju roka za uveljavljanje odškodnin zaradi omejevanja gospodarjenja s kmetijskimi in gozdnimi zemljišči v zavarovanih območjih, ki je predlog ZON v času javne razprave krajšal na eno leto od zavarovanja območja. Pripravlavec predloga novele je pripombo upošteval in bo omogočil uveljavljanje odškodnin v skladu s splošnimi obligacijsko pravnimi predpisi (3 leta od ugotovitve škode in 5 let od nastanka škode).

5. Škoda po zavarovanih vrstah

Predlagali smo zakonitev posredne škode za škodo, ki jo povzročijo zavarovane vrste živali. Pripravlavec novele ZON pripombi nasprotuje in pojasnjuje, da predlog KGZS prinese velike finančne posledice, ki v proračunu niso zagotovljene, poleg tega bi bilo izjemno težko dokazovati takšno škodo. Nadaljuje, da bo morala enaka ureditev veljati tudi za divjad, pa tega predpisi, ki urejajo lovstvo, ne predvidevajo.

6. Tujerodne invazivne vrste

6.1. Obveščanje lastnika o aktivnostih zoper tujerodne invazivne vrste

Kadar se ukrepi v zvezi z odpravo invazivnih vrst izvajajo na območju zasebne lastnine, mora biti imetnik pravice na nepremičnini (lastnik, zakupnik, drug uporabnik) o tem predhodno obveščen. Predlog ZON upošteva predlog KGZS in določa, da mora biti lastnik o aktivnostih na njegovi nepremičnini obveščen (tretji odstavek 24.a člena).

6.2. Posegi na zasebno lastnino pri aktivnostih zoper tujerodne invazivne vrste

ZON predlaga, da se ukrepi proti invazivnim tujerodnim vrstam izvajajo na način, ki povzroči imetnikom najmanj škode. Predlagali smo spremembo besedila tretjega odstavka 24.a člena, tako da se glasi: »Ukrepi se morajo izvajati na način, da se imetnikom pravic ne povzroča škode. V primeru nastanka škode, je potrebno škodo povrniti.«. Vsako dejanje mora biti izvršeno tako, da se lastniku, zakupniku ali drugemu imetniku pravic na nepremičnini ne povzroči nobene škode oziroma da je v primeru nastanka škode povzročitelj dolžan škodo povrniti. »Najmanj« je relativen pojem, zaradi česar bo prihajalo do manipulacij z lastniki, zakupniki ali drugimi uporabniki zemljišč.

Pripravljaivec predloga novele ZON naše pobude ni upošteval in v tretjem odstavku 24.a člena ohranja določbo, da se morajo ukrepi izvajati na način, ki povzroči imetnikom najmanj škode. Ponovno predlagamo črtanje besede »najmanj«.

6.3. Odgovornost lastnika nepremičnine za tujerodne invazivne vrste

KGZS je v javni razpravi nasprotovala ideji, da bi bil za odstranitev invazivne vrste odgovoren lastnik, če ni znan povzročitelj. Pripravljaivec novele ZON se s pobudo KGZS ne strinja in pojasnjuje, da je predlagan sistem odgovornosti analogen odgovornosti po predpisih o varstvu okolja (odpadki), ki naložijo obveznost čiščenja odpadkov lastniku, kadar povzročitelj ni znan. Predlagatelj novele pojasnjuje, da bo lastnik nepremičnine odgovoren samo za novo odkrite vrste, ne za že močno razširjene (takšne so bile tri v 10 letih). Prav tako lastniku ne bo treba izvajati ukrepov, če bodo ti tehnično zahtevni – takrat jih izvedejo javne službe.

Na KGZS ponovno predlagamo, da se lastnika nepremičnine razbremeni odgovornosti za tujerodno invazivno vrsto oziroma da lastnik nepremičnine ne odgovarja za kar ni storil in ni v njegovi moči, da to dejanje prepreči. Ni ustrezno, da inšpekcija naroči odstranitev lastniku ali pa ga bremeni za stroške odstranitve invazivne vrste. Ponovno predlagamo spremembo 40. člena (154.b člena) novele ZON na način, da izvajalca odstranitve invazivne vrste najame in plača država v okviru opravljanja javne službe.

6.4. Odgovornost izvajalcev ukrepov zoper invazivne tujerodne vrste

KGZS je nasprotovala izključitvi odškodninske odgovornosti izvajalcev ukrepov v zvezi z invazivnimi vrstami. Pripomba je upoštevana, izključitev odškodninske odgovornosti za izvajalce ukrepov v zvezi s tujerodnimi invazivnimi vrstami se umakne.

Lep pozdrav!

Pripravila:
mag. Gašper Cerar
Andrej Andoljšek

Martin Mavsar
direktor

Po pooblastilu št.:
021-1/2025-57

dr. Jože Podgoršek
predsednik

Poslano:

- naslovníku (gp@dz-rs.si),
- arhiv, tu.

